مقاله پژوهشی

رابطه انگیزش تحصیلی با سطح آمادگی یادگیری خودراهبر در دانشجویان پرستاری

الهه عبدالهی، محمدرضا یزدانخواه فرد *، فرحناز کمالی، مرضیه محمودی

چکیده

مقدمه: از آن‌جا که رشد مهارت یادگیری خودراهبر از اهداف مهم آموزش پزشکی است و انگیزش تحصیلی نیز به عنوان یکی از پیش‌نیازهای کلیدی برای بروز مؤثر این مهارت محسوب می‌شود، بررسی ارتباط بین این دو متغیر ضروری به نظر می‌رسد. این پژوهش با هدف تعیین رابطه انگیزش تحصیلی با سطح آمادگی یادگیری خودراهبر در دانشجویان پرستاری انجام گردید.

روش‌ها: این پژوهش یک مطالعه توصیفی- مقطعی است که روی ۲۰۰ نفر از دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در سال ۱۴۰۲ که به روش تمام‌شماری وارد مطالعه شدند، انجام شد. برای جمع آوری داده‌ها از فرم خصوصیات جمعیت‌شناختی و پرسشنامه‌های انگیزش تحصیلی والراند و یادگیری خودراهبر چنگ و همکاران استفاده شد. در نهایت داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و آزمون من ویتنی و کروسکال والیس و نیز ضریب همبستگی اسپیرمن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج: میانگین نمره انگیزش تحصیلی در دانشجویان پرستاری بسیارخوب (۱۳۸/۳۲±۵۶/۰۳۳ از مجموع ۱۹۶) و میانگین نمره سطح آمادگی یادگیری خودراهبر نسبتا خوب (۷۸/۱۱±۸/۷۷۹ از مجموع۱۰۰) گزارش شد. نتایج نشان داد که انگیزش تحصیلی با سطح آمادگی یادگیری خودراهبر دانشجویان رابطه مستقیم و معنادار (P<۰/۰۰۱) دارد.

نتیجه‌گیری: از آن جا که بین انگیزش تحصیلی و سطح آمادگی یادگیری خودراهبر رابطه مثبت و معنادار وجود دارد، بنابراین تقویت انگیزش تحصیلی می‌تواند منجر به بهبود یادگیری خودراهبر در دانشجویان پرستاری شود، که این امر برای موفقیت در حرفه پرستاری و یادگیری مادام‌العمر اهمیت دارد.

واژه‌های کلیدی: انگیزش تحصیلی، یادگیری خودراهبر، دانشجویان پرستاری

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ شهریور ۱۴۰۴؛ ۲۵ (۴): ۳۲ تا ۴۰

DOI: 10.48305/25.32

مقدمه

از آن‌جا که حرفه پرستاری همچون دیگر شاخه‌های علوم سلامت تحت تاثیر تحولات اجتماعی، پیشرفت‌های فناوری و علوم پزشکی، دست‌خوش تغییر است؛ آموزشی که تنها متکی بر انتقال اطلاعات ثابت باشد دیگر مناسب حال و آینده رشته پرستاری نیست و پرستاران نیاز به نوعی یادگیری دارند که بتوانند به تغییرات سریع محیط مراقبت بهداشتی پاسخ دهند. در حال حاضر آن‌چه

* **نویسنده مسؤول:** دکتر محمدرضا یزدانخواه فرد (دانشیار)، گروه آموزشی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران.
m.r.yazdankhah@bpums.ac.ir
الهه عبدالهی (کارشناس ارشد)، گروه آموزشی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران.
(elaheabdollahi2033@gmail.com)؛ دکتر فرحناز کمالی (استادیار)، گروه آموزشی مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران. (Farahnazkamalli2006@yahoo.com)؛ دکتر مرضیه محمودی (دانشیار)، گروه آموزشی آمار زیستی و اپیدمیولوژی، مرکز تحقیقات اعتیاد و سبک زندگی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران.
(Mahmoodi.marzieh@gmail.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۳/۲۶، تاریخ اصلاحیه: ۱۴۰۴/۵/۲۰، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۶/۱۲

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-17]

[DOI: 10.48305/25.32]

بیش‌تر از همه مورد نیاز است، یادگیری چگونه یاد گرفتن است(۱). علاوه‌بر این دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی در واقع به رشته‌هایی با دوره‌های آموزشی حرفه‌ای گام نهاده‌اند که لازمه موفقیت در این عرصه به‌روز بودن دانش، مهارت و خودراهبر بودن آنهاست. به‌همین دلیل در دهه اخیر رشد و توسعه مهارت‌های یادگیری خودراهبر یکی از اهداف بنیادین آموزش پزشکی بوده است(۲). یادگیری خودراهبر[۱] یک روش آموختن است که می‌توان آن را بر حسب میزان مسؤولیت‌پذیری دانشجو در رابطه با یادگیری خودش تعریف کرد(۳). تبدیل فراگیران به یادگیرندگان خودراهبر باعث خواهد شد که آنها بتوانند نیازها و اهداف یادگیری خود را متناسب با دانش موجود تعیین کنند. افزایش خودراهبری در یادگیری باعث افزایش پیشرفت تحصیلی و در نهایت، تداوم یادگیری همیشگی در یادگیرندگان خواهد شد(۴).

اگرچه خودراهبری مبنای کلیه یادگیری‌های فرد را تشکیل می‌دهد، اما اثر بخشی یادگیری منوط به انگیزش فرد است(۵). تحقیقات چند دهه اخیر در حوزه آموزشی نیز بر این نکته تأکید کرده است که انگیزش مهم‌ترین شرط یادگیری و یکی از عوامل مهم و دائمی در بهبود عملکرد دانشجویان می‌باشد و در حوزه آموزش به‌صورت آمادگی روانی، یک پیش‌نیاز یادگیری محسوب شده و به‌طور آشکار بر یادگیری تاثیر می‌گذارد(۶). از سوی دیگر، انسان از بدو تولد تمایلی ذاتی برای یادگیری دارد که از سوی محیط حمایت می‌شود که این تمایل ذاتی همان انگیزش است(۴). انگیزش تحصیلی[۲] به تمایل درونی فراگیر که موجب هدایت رفتار او به سوی یادگیری و پیشرفت تحصیلی می‌گردد اطلاق می شود(۷)، که در طی فرآیند یادگیری و آموزش منجر به تسهیل یادگیری، سهولت در برقراری ارتباط، کاهش اضطراب و ایجاد خلاقیت در یادگیری می‌شود(۲). انگیزش تحصیلی در دانشجویان پرستاری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرا رشته پرستاری با جان انسان‌ها سروکار دارد و کاهش انگیزه در این رشته می‌تواند آثار مخربی بر سلامت خود فرد و جامعه داشته باشد که منجر به اتلاف سرمایه‌های زیادی خواهد شد(۷). نرخ بالای ترک تحصیل در بین دانشجویان پرستاری یکی از دغدغه‌های اصلی هر نظام سلامت است(۸).

اگرچه نتایج مطالعات متعدد داخلی و خارجی نشان‌دهنده رابطه مثبت و معنادار بین یادگیری خودراهبر با انگیزش تحصیلی در دانشجویان علوم پزشکی است(۹تا۱۳). اما به‌واسطه مطالعات اندک بر روی دانشجویان پرستاری و وجود چالش‌های خاص بالینی، ساعات بالینی طولانی و نقش مستقیم و مستقل در مراقبت، این دانشجویان نیازمند سطوح بالاتری از انگیزه و خودراهبری هستند که لزوم انجام این مطالعه را دوچندان می‌کند. آمارهای منتشر شده نشان می‌دهد که سالانه حدود ۱۵ تا ۲۰ درصد دانشجویان پرستاری در سراسر جهان به‌دلیل انگیزه پایین از ادامه تحصیل انصراف می‌دهند(۷). انگیزه بالا عامل حفظ دانشجویان در این رشته، ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر، کسب موفقیت و پیشرفت تحصیلی و تلاش جهت ارتقای حرفه پرستاری به‌شمار می‌رود(۱۴). بنابراین با توجه به لزوم وجود انگیزش تحصیلی برای تربیت پرستاران شایسته و حرفه‌ای و نقش به‌سزای آن در تقویت مهارت یادگیری خودراهبر و با عنایت به این مسئله که خودراهبر بودن پدیده‌ای بافت محور می‌باشد که تحت تاثیر عوامل مختلف شخصی و محیطی (اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی) متغیر است و همچنین فقدان مطالعات متمرکز بر رابطه بین انگیزش تحصیلی و یادگیری خودراهبر در دانشجویان پرستاری، این مطالعه با هدف تعیین رابطه انگیزش تحصیلی با سطح آمادگی یادگیری خودراهبر در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در سال ۱۴۰۲ انجام شد.

روش‌ها

این پژوهش، یک مطالعه توصیفی-مقطعی است که روی ۲۰۰ نفر از دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی

[۱] Self-Directed Learning
[۲] Academic Motivation

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-17]
[DOI: 10.48305/25.32]

بوشهر در نیم‌سال دوم تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ انجام گردید. نمونه‌گیری به‌صورت تمام‌شماری انجام شد. معیارهای ورود به مطالعه شامل؛ اشتغال به تحصیل به‌عنوان دانشجوی کارشناسی پرستاری در دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، گذراندن حداقل یک ترم تحصیلی در بالین و تمایل به شرکت در مطالعه و معیارهای خروج شامل؛ عدم تکمیل کامل پرسشنامه، اشتغال به تحصیل به‌عنوان دانشجوی مهمان، دارا بودن مدرک دیپلم بهیاری و ابتلا به بیماری‌های جسمی و روانی بر اساس خوداظهاری فرد بود.

برای جمع‌آوری داده‌ها از فرم خصوصیات جمعیت‌شناختی و پرسشنامه‌های انگیزش تحصیلی والراند[۳] و سطح آمادگی یادگیری خودراهبر چنگ[۴] و همکاران استفاده شد. فرم خصوصیات جمعیت‌شناختی حاوی سوالاتی در مورد سن، جنس، وضعیت تاهل، ترم تحصیلی، معدل، وضعیت اسکان، سطح اقتصادی خانواده، سابقه کار دانشجویی و میزان علاقه‌مندی به رشته پرستاری بود. از آن‌جا که سطح اقتصادی خانواده می‌تواند با تأثیر بر میزان انگیزش تحصیلی، دسترسی به منابع یادگیری و ابزارهای کمک‌آموزشی و وقت آزاد برای تمرین و مطالعه نقش مهمی در تقویت یا تضعیف یادگیری خودراهبر ایفا کند، بررسی آن ضروری به نظر می‌رسد. سطح اقتصادی در این مطالعه به‌صورت خودگزارشی در سه سطح ضعیف، متوسط و خوب سنجیده شد.

پرسشنامه انگیزش تحصیلی والراند دارای ۲۸ گویه، که سه بُعد انگیزش درونی، انگیزش بیرونی و بی‌انگیزگی را می‌سنجد. پاسخ سوالات به‌صورت مقیاس لیکرت هفت‌درجه‌ای بود که نمره ۱ نشان‌گر "مخالفت کامل"، نمره ۷ نشان‌گر "موافقت کامل" و نمره ۴ بیان‌گر "حد وسط" است. کسب نمره بین ۲۸ تا ۷۰ نشان‌دهنده انگیزش تحصیلی ضعیف، نمره بین ۷۰ تا ۱۱۲ انگیزش تحصیلی متوسط و نمره بالای ۱۱۲ انگیزش تحصیلی بسیارخوب است(۷و۱۵تا۱۸). روایی صوری و محتوایی پرسشنامه قبلا در مطالعات بنایی و همکاران و روشن میلانی و همکاران تائید و همچنین پایایی آن نیز با محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۸۸ در همین مطالعات مورد تائید قرار گرفت(۷و۱۹).

پرسشنامه یادگیری خودراهبر چنگ و همکاران، شامل ۲۰ گویه و چهار بُعد انگیزه یادگیری، برنامه‌ریزی و اجرا، خودنظارتی و ارتباطات بین‌فردی می‌باشد. پاسخ این سؤالات در مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای از "کاملاً مخالفم" تا "کاملاً موافقم" بود و نمره ۱ به "کاملا مخالفم" و نمره ۵ به "کاملا موافقم" اختصاص داده می‌شود. بنابراین حداقل نمره قابل کسب برای کل پرسشنامه ۲۰ و حداکثر آن ۱۰۰ می‌باشد. نمره بالاتر نشان‌دهنده توانایی بیش‌تر در یادگیری خودراهبر است(۲۰تا۲۲). روایی پرسشنامه قبلا توسط نادی و فولادوند انجام و پایایی آن نیز با محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۹۲ مورد تائید قرار گرفت(۲۳).

پس از دریافت کد اخلاق و کسب رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان، پرسشنامه‌ها با اجازه اساتید در کلاس درس و محیط بالین بین دانشجویان واجد شرایط توزیع و بلافاصله پس از تکمیل جمع‌آوری شد. در نهایت داده‌ها پس از ورود به نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴، با استفاده از آمار توصیفی و آمار تحلیلی (من ویتنی۵ و کروسکال والیس۶ و نیز ضریب همبستگی اسپرمن۷)، در سطح معناداری ۰/۰۵ مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج

از مجموع ۲۰۷ پرسشنامه توزیع شده، ۲۰۰ پرسشنامه پس از تکمیل (۹۶/۶٪) جمع‌آوری شد. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۲۱/۷۷±۲/۱۶ و میانگین معدل آن‌ها نیز ۱۶/۴۲±۱/۳۷ بود. ۱۰۲ نفر(۵۱٪) از شرکت‌کنندگان در مطالعه مرد، ۱۹۱ نفر(۹۵/۵٪) بدون همسر و ۱۳۹ نفر(۶۹/۵٪) نیز ساکن خوابگاه بودند. همچنین ۱۰۴ نفر(۵۲٪) از شرکت‌کنندگان در مطالعه وضعیت اقتصادی متوسطی را گزارش کردند. ۱۸۰ نفر(۹۰٪) از آنان سابقه کاری در حیطه پرستاری نداشتند و ۸۹ نفر(۴۴/۵٪) نیز علاقه

[۳] Vallrand
[۴] Cheng
[۵] Mann–Whitney
[۶] Kruskal-Wallis
[۷] Spearman

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-17]
[DOI: 10.48305/25.32]

متوسط به رشته پرستاری را ابراز کردند.

میانگین نمره انگیزش تحصیلی کل دانشجویان ۱۳۸/۵۶±۳۲/۰۳۳، بیش‌تر از ۱۱۲ و بسیارخوب و میانگین نمره سطح آمادگی یادگیری خودراهبر کل نیز ۷۸/۸±۱۱/۷۷۹ محاسبه شد که از میانه دامنه نمره قابل کسب یعنی ۶۰ بیش‌تر و نسبتا خوب بود. نتایج نشان داد که بین متغیرهای میزان علاقه به رشته و معدل با سطح آمادگی یادگیری خودراهبر رابطه معناداری وجود دارد (جدول۱و۲). همچنین نتایج حاکی از آن بود که بین انگیزش تحصیلی و سطح آمادگی یادگیری خودراهبر رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد (P<۰/۰۰۱ و r=۰/۵۷۷). یعنی افزایش انگیزش تحصیلی موجب افزایش سطح آمادگی خودراهبر دانشجویان می‌شود.

جدول ۱. رابطه متغیرهای کیفی خصوصیات جمعیت‌شناختی با سطح آمادگی یادگیری خودراهبر واحدهای شرکت‌کننده در پژوهش

متغیر (کیفی)	یادگیری خودراهبر	انحراف معیار و میانگین	میانه	دامنه میان چارکی	P-Value
جنسیت	مذکر	۷۷/۶۵±۱۱/۶۴۳	۷۷/۵	۷۰–۸۶	۰/۱۵۸
	مونث	۸۰/۰۰±۱۱/۸۶۰	۷۹/۵	۷۳–۸۹	
ترم تحصیلی	ترم ۲	۸۰/۴۰±۹/۸۷۱	۸۰	۷۴–۸۶	۰/۳۲۷
	ترم ۳	۷۹/۱۲±۱۴/۳۷۶	۷۷/۵	۶۸–۹۳/۲۵	
	ترم ۵	۷۵/۹۳±۱۲/۹۴۲	۷۷/۵	۶۹–۸۳/۵	
	ترم ۷	۷۹/۳۵±۹/۷۱۹	۷۸	۷۳–۷۸/۵	
وضعیت تاهل	بدون همسر	۷۸/۵۲±۱۱/۸۳۹	۷۸	۷۰–۸۶	۰/۱۲۷
	با همسر	۸۴/۶۷±۹/۰۵۵	۸۵	۷۶–۹۲/۵	
سابقه کار دانشجویی	خیر	۷۸/۴۱±۱۱/۹۳۷	۷۸	۷۰/۲۵–۸۶	۰/۱۵۶
	بله	۸۲/۳۵±۹/۷۹۹	۸۳/۵	۷۶–۸۹/۵	
محل زندگی	خوابگاه	۷۸/۸۲±۱۱/۱۹۵	۷۸	۷۰–۸۷	۰/۹۷۱
	منزل شخصی	۷۸/۷۵±۱۳/۱۱۳	۷۸	۷۲–۸۶	
وضعیت اقتصادی	ضعیف	۷۹/۸۳±۱۴/۲۳۹	۸۳/۵	۶۵/۵–۹۱/۲۵	۰/۰۶۴
	متوسط	۷۶/۹۵±۱۲/۰۴۵	۷۶/۵	۶۹/۲۵–۸۴/۵	
	خوب	۸۱/۰۳±۱۰/۴۸۳	۸۰	۷۳/۷۵–۸۹	
میزان علاقه	کم	۷۴/۷۶±۱۳/۹۸۲	۷۲/۵	۶۶–۸۳/۷۵	۰/۰۰۱
	متوسط	۷۷/۵۴±۱۰/۰۹۳	۷۷	۷۱–۸۵	
	زیاد	۸۲/۸۸±۱۱/۲۸۲	۸۱	۷۶–۹۳	

جدول ۲. رابطه متغیرهای کمی خصوصیات جمعیت‌شناختی با سطح آمادگی یادگیری خودراهبر واحدهای شرکت‌کننده

متغیر (کمی)	ضریب همبستگی با یادگیری خودراهبر	P-value
سن	-۰/۰۰۸	۰/۹۱۳
معدل	۰/۱۹۴	۰/۰۰۶

بحث

پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه انگیزش تحصیلی با سطح آمادگی یادگیری خودراهبر در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در سال ۱۴۰۲

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-17]
[DOI: 10.48305/25.32]

انجام شد. یافته‌ها نشان داد که انگیزش تحصیلی دانشجویان پرستاری در سطح بسیار خوب قرار داشت که هم‌راستا با یافته‌های ادیب و همکاران(۲۴) و محمد محمد بایومی و السابد(۲۵) بود. این در حالی است که یافته مطالعه سرحدی و همکاران(۲۶) ناهم‌راستا با مطالعه ما بود. دلیل این اختلاف در نتایج، شاید به نحوه نمونه‌گیری (در این مطالعه به‌صورت طبقه‌ای)، تفاوت در جامعه پژوهش (در این مطالعه دانشجویان رشته‌های پرستاری، مامایی و اتاق عمل) و تفاوت در تعداد نمونه‌ها (در این مطالعه ۲۵۵ نفر) باشد. باید یادآور شد که انگیزه برای هر شغلی ضروری است؛ هیچ یک از فعالیت‌های داوطلبانه انسان از جمله یادگیری بدون انگیزه رخ نمی‌دهد.

از دیگر یافته‌ها، گزارش سطح آمادگی یادگیری خودراهبر نسبتاً خوب در دانشجویان بود که هم‌راستا با یافته‌های مطالعات ویزیرز جیمنز و همکاران (Visiers Jiménez & et al)(۲۷) و گرند و همکاران (Grande & et al)(۱۳) که سطح بالایی از خودراهبری در یادگیری را در دانشجویان پرستاری گزارش نمودند؛ می‌باشد. این در حالی است که نتایج مطالعه بالاد و همکاران (Ballad & et al)(۲۸) و الکراشی و الاطیبی (Alkorashy & et al)(۲۹) غیرهم‌راستا با یافته‌های مطالعه ما بود و سطح آمادگی یادگیری خودراهبر دانشجویان پرستاری را در سطح پایین گزارش کرده بودند. شاید دلیل تفاوت در یافته‌ها به علت تفاوت‌های فرهنگی، اجتماعی و محیطی و همچنین تفاوت در سیستم آموزشی و مدیریتی، سبک مطالعه دانشجویان، شیوه‌های تدریس و ارزشیابی اساتید، جامعه پژوهش (در مطالعه بالاد و همکاران دانشجویان پرستاری سه موسسه آموزش عالی عمان و در مطالعه الکراشی و الاطیبی دانشجویان پرستاری یک دانشکده در عربستان سعودی)، روش جمع‌آوری داده‌ها (در این دو مطالعه به‌صورت آنلاین) و ابزارهای اندازه‌گیری (در این دو مطالعه پرسشنامه یادگیری خودراهبر فیشرو همکاران) باشد.

همچنین نتایج حاکی از این بود که بین متغیرهای میزان علاقه به رشته با سطح آمادگی یادگیری خودراهبر رابطه معناداری وجود دارد، به‌طوری که سطح آمادگی یادگیری خودراهبر در دانشجویان با علاقه زیاد به رشته بیش‌تر بود که هم‌راستا با یافته‌های مطالعه جین و جی (Jin & et al)(۳۰) و زراعت‌خواه و همکاران(۳۱) بود. در حالی‌که در مطالعه صادقی و همکاران(۳۲) و لی و همکاران (Lee & et al)(۳۳) هیچ رابطه معناداری بین علاقه به رشته پرستاری و یادگیری خودراهبر گزارش نکرده بودند. شاید دلیل تفاوت، محیط یادگیری و روش‌های تدریس به‌کار رفته در زمینه‌های مختلف آموزشی، جامعه پژوهش (در مطالعه لی و همکاران سه دانشکده پرستاری در کره جنوبی و در مطالعه صادقی و همکاران دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی کرمانشاه)، تعداد نمونه‌ها (در مطالعه لی و همکاران ۸۰۰ نفر و در مطالعه صادقی و همکاران ۱۱۰ نفر) و ابزارهای اندازه‌گیری (در مطالعه لی و همکاران پرسشنامه یادگیری خودراهبر ویلیامسون [۸] و در مطالعه صادقی و همکاران فیشر و همکاران) باشد. ذکر این نکته نیز ضروری است که علاقه به پرستاری، دانشجویان را به سمت پذیرش مسؤولیت شناسایی نیازهای آموزشی، تدوین اهداف یادگیری و ارزیابی نتایج یادگیری خود سوق می‌دهد که به‌عنوان یک عامل انگیزشی عمل کرده و زمینه‌ساز یادگیری خودراهبر است. در واقع، می‌توان گفت که یادگیری خودراهبر و علاقه به رشته تحصیلی کاملا در هم تنیده هستند.

از دیگر یافته‌ها وجود رابطه معنادار بین معدل دانشجویان با سطح آمادگی یادگیری خودراهبر آن‌ها بود که هم راستا با این نتیجه می‌توان به نتایج مطالعه صادقی و همکاران(۳۲) و بالاد و همکاران (Ballad & et al)(۲۸) اشاره کرد که رابطه‌ای معنادار میان معدل با وضعیت آمادگی یادگیری خودراهبر دانشجویان پرستاری گزارش کرده بودند. در حالی‌که مطالعه ارتوگ و فایدالی (Ertuğ & Faydali) و

[۸] Williamson

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-17]
[DOI: 10.48305/25.32]

مطالعه کوچ (Koç) هیچ همبستگی معناداری بین معدل و آمادگی برای یادگیری خودراهبر نشان ندادند(۳۴و۳۵). شاید دلیل این تفاوت را بتوان به عدم گزارش صحیح معدل از سوی دانشجویان، تفاوت در جامعه پژوهش (در مطالعه ارتوگ و فایدالی، دانشجویان پرستاری دو دانشکده پرستاری در ترکیه و در مطالعه کوچ، دانشجویان دانشکده‌های آموزش ریاضی، آموزش زبان ترکی و آموزش ابتدایی در آنکارا)، تعداد نمونه‌ها (در مطالعه ارتوگ و فایدالی ۴۶۶ نفر و در مطالعه کوچ ۲۵۹ نفر) و ابزارهای اندازه‌گیری (در مطالعه ارتوگ و فایدالی) پرسشنامه یادگیری خودراهبر فیشر و همکاران و در مطالعه کوچ گاگلیلمینو نسبت داد.

در بین سایر متغیرهای دموگرافیک با سطح آمادگی یادگیری خودراهبر دانشجویان، رابطه معناداری مشاهده نشد. این یافته می‌تواند بیانگر این باشد که سطح آمادگی یادگیری خودراهبر، بیش از عوامل دموگرافیک تحت تاثیر ویژگی‌های خاص رشته پرستاری از جمله تاکید بیش‌تر بر یادگیری عملی، نسبت به خودراهبری یا تاثیر بیش‌تر عوامل فردی و روان‌شناختی مانند انگیزه، اعتماد به نفس، نگرش‌های درونی، عوامل تربیتی و آموزشی قرار دارد. همچنین، شرایط آموزشی و محیط دانشگاهی می‌تواند نقش مهم‌تری نسبت به متغیرهای دموگرافیک ایفا کند. همگنی دموگرافیک دانشجویان، ابزار تحقیق و مقطع زمانی، نیز ممکن است در تبیین این نتیجه دخیل باشند.

از دیگر نتایج مطالعه، اینکه بین انگیزش تحصیلی و سطح آمادگی یادگیری خودراهبر رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. اگرچه در این رابطه مطالعه غیرهم‌راستایی یافت نشد اما هم‌راستا با نتایج پژوهش حاضر، می‌توان به مطالعه یوسفی و گردان‌شکن(۹)، مطالعه قائنی حصارویه و همکاران(۱۰) و همچنین نتایج مطالعات ادیب و همکاران و گرند و همکاران (Grande & et al) اشاره کرد(۱۳و۲۴). همچنین باید اشاره کرد که انگیزش تحصیلی و یادگیری خودراهبر، دو عنصر مهم و مرتبط در فرایند یادگیری هستند. انگیزش، فرد را به سمت اهداف تحصیلی سوق می‌دهد و نقش موثری در مدیریت و هدایت فرایند یادگیری دارد. فرد با انگیزه بالا، کنترل بیش‌تری بر یادگیری خود احساس می‌کند که این امر، انگیزش را تقویت و اعتماد به نفس را افزایش می‌دهد. این انگیزه می‌تواند از عوامل درونی مانند علاقه به موضوع یا میل به پیشرفت ناشی شود. به‌طور کلی انگیزش تحصیلی و یادگیری خودراهبر به‌صورت همزمان و متقابل، یکدیگر را تقویت می‌کند. انگیزه می‌تواند یادگیری خودراهبر را فعال کرده و یادگیری خودراهبر نیز انگیزه را افزایش می‌دهد. بنابراین، هر دو عامل برای بهبود کیفیت یادگیری و عملکرد تحصیلی فرد اهمیت زیادی دارد.

از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به مقطعی بودن آن اشاره کرد چرا که که انگیزش تحصیلی و سطح یادگیری خودراهبر در طول زمان شکل می‌گیرد و به مرور ممکن است دچار تغییرات شود. از طرفی از آنجاکه نظرات دانشجویان به‌صورت خودگزارشی بوده و مطالعه بر روی دانشجویان کارشناسی پرستاری انجام یافته، باید در تعمیم یافته‌ها احتیاط نمود.

نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش حاکی از رابطه مثبت و معنادار بین انگیزش تحصیلی و سطح آمادگی یادگیری خودراهبر می‌باشد، به‌گونه‌ای که انگیزش تحصیلی بر یادگیری خودراهبر تأثیر می‌گذارد. از آنجایی‌که یادگیری مادام‌العمر محصول خودراهبری است، برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیرندگان باید با شناسایی دانشجویان بی‌انگیزه و برگزاری دوره‌های آموزشی، تلاش‌های بیش‌تری برای افزایش انگیزش و ارتقای مهارت‌های یادگیری خودراهبر نمایند. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده به بررسی تاثیرات فناورهای نوین همانند ابزارهای دیجیتال (اپلیکیشن‌ها، پلتفرم‌های آنلاین، هوش مصنوعی و...) در یادگیری خودراهبر و انگیزش تحصیلی پرداخته شود. همچنین در رابطه با تاثیرات، تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی در پذیرش و اجرای یادگیری خودراهبر و همچنین انگیزش تحصیلی، مطالعات بیش‌تری صورت پذیرد.

قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد و کد اخلاق IR.BPUMS.REC.1402.261، مصوب شورای

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-17]

[DOI: 10.48305/25.32]

پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر می‌باشد. در پایان، تیم تحقیق کمال سپاس و قدردانی خود را از زحمات، همکاری و مشارکت تمامی دانشجویان در مطالعه و معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی بوشهر جهت حمایت مالی اعلام می‌دارد.

تضاد منافع:

نویسندگان اعلام می‌دارند هیچ‌گونه تعارض منافعی در این پژوهش وجود ندارد.

منابع

1. Ahmadi S, Sohrabi S, Habibi A, Arabzadeh N. [Assessment Of Self-Directed Learning Readiness In Nursing Students Of Shahid Beheshti University Of Medical Sciences In 2020]. Journal Of Nursing Education. 2022; 10(6): 44-52.[Persian]
2. Ghaeni Hesaroyeh A, Nadi MA, Ghodousi A. Evaluation Of Relationship Between Academic Motivation And Hope For The Future With Readiness For Self-Directed Learning In Dental Students In Isfahan University Of Medical Sciences And Islamic Azad University, Isfahan Branch. J Med Edu Dev. 2019; 12(34): 58-65.
3. Timmins F. Take Time To Facilitate Self-Directed Learning. Nurse Education In Practice. 2008; 5(8): 302-5.
4. Nazari M, Manzari TH, Soltani A, Razavi Nematollahi VS. [The Structural Relationship Between Academic Performance And Academic Motivation With Students' Self-Directed Learning In Order To Provide A Suitable Model]. Journal Of Educational Psychology Studies. 2022; 18(44): 123-34.[Persian]
5. Williamson SN. Development Of A Self-Rating Scale Of Self-Directed Learning. Nurse Res. 2007; 14(2): 66-83.
6. Vahedi S, Esmaeel Poor K, Zamanzadeh V, Ataee Zade A. [The Nursing Students' Motivational Profile And Its Relationship To Their Academic Achievement: A Person-Oriented Approach]. Quarterly Journal Of Nursing Management. 2012; 1(1): 36-46.[Persian]
7. Banaee E, Pouladi SH, Bahreini M, Tahmasebi R. [Relationship Between Temperament And Academic Motivation Of Nursing And Midwifery]. Journal Of Nursing Education. 2020; 9(5): 43-52.[Persian]
8. Saeedi M, Ghafouri R, Javaheri Tehrani F, Abedini Z. The Effects Of Teaching Methods On Academic Motivation In Nursing Students: A Systematic Review. J Educ Health Promot. 2021; 10: 271-9.
9. Yousefi A, Gordanshekan M. [The Relationship Between Self-Directed Learning And School Motivation In Medical Students Of Isfahan University Of Medical Sciences]. Iranian Journal Of Medical Education. 2015; 14(12): 1066-73.[Persian]
10. Ghaeni Hesaroyeh A , Nadi MA , Ghodousi A. [The Relationship Between Academic Motivation And Hope For The Future With Self-Directed Learning Readiness Among Dental Students Of Isfahan Azad University And Isfahan Medical Sciences]. Journal Of Medical Education Development. 2019; 12(34): 58-65.
11. Tohidi SH, Jamshidi F, Ahmadinia H, Shahdoust M, Karimi Moonaghi H. The Relationship Between Self-Directed Learning And Motive Of Progress And Learning Strategies In Students Of Hamedan University Of Medical Sciences. Journal Of Medical Education. 2019; 18(1): 22-28.
12. Berdida DJE. Resilience And Academic Motivation's Mediation Effects In Nursing Students' Academic Stress And Self-Directed Learning: A Multicenter Cross-Sectional Study. Nurse Educ Pract. 2023; 69: 103639-47.
13. Grande RAN, Berdida DJE, Cruz JP, Cometa-Manalo RJ, Balace AB, Ramirez SH. Academic Motivation And Self-Directed Learning Readiness Of Nursing Students During The COVID-19 Pandemic In Three Countries: A Cross-Sectional Study. Nurs Forum. 2022; 57(3): 382-92.
14. Motahari M, Rahimibashar M, Ghasemnejad S. [The Relationship Between Clinical Self-Efficacy And Academic Achievement Motivation In Nursing Students]. Research In Medical Education. 2020; 12(2): 10-20.[Persian]
15. Vallerand RJ, Pelletier LG, Blais MR, Briere NM, Senecal C, Vallieres EF. The Academic Motivation Scale: A Measure Of Intrinsic, Extrinsic, And Amotivation In Education. Educational And Psychological Measurement. 1992; 52(4): 1003-17.
16. Gholamali Lavasani M, Weisani M, Ejei J. The Role Of Achievement Goals, Academic Motivation, And Learning Strategies In Statistics Anxiety: Testing A Causal Model. Procedia-Social And Behavioral Sciences. 2011; 15: 1881-6.
17. Kareshki H, Garavand H. [Testing Factorial Structure Of Self-Directed Scale And Its Relationship With Academic Motivation In University Students]. Journal Of Applied Psycology Research. 2013; 3(4): 59-74.[Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-17]

[DOI: 10.48305/25.32]

18. Zurlo MC, Vallone F, Mordente NN, Cattaneo Della Volta MF. Assessing Motivation In University Students: Factor Structure And Psychometric Properties Of The Italian Version Of The Academic Motivation Scale-College (AMS-C). Testing, Psychometrics, Methodology In Applied Psychology. 2023; 30(1): 43-61.
19. Roshan Milani S, Aghaii Monvar I, Kheradmand F, Saboory E, Mikaili P, Masudi S, et al. [A Study On The Academic Motivation And Its Relation With Individual State And Academic Achievement On Basic Medical Students Of Urmia University Of Medical Sciences]. Journal Of Urmia Nursing And Midwifery Faculty. 2011; 9(5): 1-10.[Persian]
20. Mohsenizadeh M, Kareshki H, Meshkin A, Soodmand P. [Validation Of Self-Directed Learning Ability Scale For Nursing Student]. Education Strategies In Medical Sciences. 2019; 12(1): 23-8.[Persian]
21. Cheng SF, Kuo CL, Lin KC, Lee-Hsieh J. Development And Preliminary Testing Of A Self-Rating Instrument To Measure Self-Directed Learning Ability Of Nursing Students. Int J Nurs Stud. 2010; 47(9):1152-8.
22. Bahrami M, Sabeghi H, Zohourparvaz M, Karimi MH. Relationship Between Educational Environment And Self-Directed Learning In Nursing Student In COVID-19 Pandemic. J Med Educ Dev. 2022; 15(45): 21-31.
23. Nadi MA, Fooladvand M. [Psychometric Properties Of The Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) By Cheng Et Al. In Nursing And Midwifery Students]. Journal Of Nursing Education . 2018; 6(6): 16-24.[Persian]
24. Adib M, Ghiyasvandian SH, Varaei SH, Roushan ZA. Relationship Between Academic Motivation And Self-Directed Learning In Nursing Students. Journal Of Pharmaceutical Research International . 2019; 30(5): 1-9.
25. Mohamed Mohamed Bayoumy H, Alsayed S. Investigating Relationship Of Perceived Learning Engagement, Motivation, And Academic Performance Among Nursing Students: A Multisite Study. Adv Med Educ Pract. 2021; 12: 351-369.
26. Sarhadi M, Abdolahyar A, Razban F, Mazloom S. [Investigating The Relationship Between The Dimensions Of Academic Motivation And Academic Achievement In Students Of Zahedan School Of Nursing And Midwifery]. Medical Education Journal. 2022;10(1): 45-58.[Persian]
27. Visiers-Jiménez L, Palese A, Brugnolli A, Cadorin L, Salminen L, Leino-Kilpi H, et al. Nursing Students' Self-Directed Learning Abilities And Related Factors At Graduation: A Multi-Country Cross-Sectional Study. Nurs Open. 2022; 9(3): 1688-99.
28. Ballad CAC, Labrague LJ, Cayaban ARR, Turingan OM, Al Balushi SM. Self-Directed Learning Readiness And Learning Styles Among Omani Nursing Students: Implications For Online Learning During The COVID-19 Pandemic. Nurs Forum. 2021; 57(1): 94–103.
29. Alkorashy HA, Alotaibi HA. Locus Of Control And Self-Directed Learning Readiness Of Nursing Students During The COVID-19 Pandemic: A Cross-Sectional Study From Saudi Arabia. Nurs Rep. 2023; 13(4): 1658-1670.
30. Jin M, Ji CH. The Correlation Of Metacognitive Ability, Self-Directed Learning Ability And Critical Thinking In Nursing Students: A Cross-Sectional Study. Nurs Open. 2021; 8(2): 936-945.
31. Zeraatkhah H, Ghanbari-Afra L, Allahpanah MM, Dehghani H. [Investigating The Relationship Between Self-Directed Learning And Academic Motivation In Nursing, Midwifery And Paramedical Students In Qom University Of Medical Sciences In 2024]. Horizon Of Medical Education Development. 2025. [In Press].[Persian]
32. Sadeghi N, Janatolamakn M, Rezaeian S, Rashi M, Khatony A. Exploring Self-Directed Learning Readiness And Related Factors: The Role Of Time Management Skills In Nursing Students. BMC Medical Education. 2024; 24(1): 1088.
33. Lee S, Kim DH, Chae SM. Self-Directed Learning And Professional Values Of Nursing Students. Nurse Educ Pract. 2020; 42: 102647.
34. Ertuğ N, Faydali S. Investigating The Relationship Between Self-Directed Learning Readiness And Time Management Skills In Turkish Undergraduate Nursing Students. Nurs Educ Perspect. 2018; 39(2): E2-E5.
35. Koç SE. The Relationship Between Emotional Intelligence, Self-Directed Learning Readiness And Achievement. International Online Journal Of Education And Teaching. 2019; 6(3): 672-88.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-17]

[DOI: 10.48305/25.32]

The Relationship Between Academic Motivation and The Level of Readiness for Self-Directed Learning in Nursing Students

Elahe Abdollahi[1], Mohammadreza Yazdankhahfard[2], Farahnaz Kamali[3], Marzieh Mahmoodi[4]

Abstract

Introduction: *Since the development of self-directed learning skills is an important goal of medical education, and academic motivation is considered a key prerequisite for the effective development of this skill, it seems necessary to examine the relationship between these two variables. Therefore, this study aimed to determine the relationship between academic motivation and the level of readiness for self-directed learning in nursing students.*

Methods: *This research is a descriptive-analytical cross-sectional study that was conducted on 200 nursing students of Bushehr University of Medical Sciences in 1403 who were enrolled in the study by the census method. To collect data, were used a demographic form and the Vallrand Academic Motivation and Self-Directed Learning questionnaires of Cheng et al. Finally,* the data were analyzed using descriptive statistics, Mann-Whitney *and Kruskal-Wallis tests, and Spearman's correlation coefficient.*

Results: *The average academic motivation score in nursing students was reported to be very good (138.56±32.033 out of 196) and the average self-directed learning readiness score was relatively good (78.8±11.779 out of 100). The results indicated that academic motivation has a direct and significant relationship with the level of self-directed learning readiness of students (P<0.001).*

Conclusion: *Since there is a positive and significant relationship between academic motivation and the level of readiness for self-directed learning, strengthening academic motivation can lead to improved self-directed learning in nursing students, which is important for success in the nursing profession and lifelong learning.*

Keywords: Academic Motivation, Self-Directed Learning, Nursing Students.

Addresses:

1. Master's Degree, Nursing Education Department, School of Nursing and Midwifery, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran. E-mail: elaheabdollahi2033@gmail.com
2. (✉) Associate Professor, Nursing Education Department, School of Nursing and Midwifery, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran. E-mail: m.r.yazdankhah@bpums.ac.ir
3. Assistant Professor, Department of Midwifery, School of Nursing and Midwifery, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran. E-mail: Farahnazkamalli2006@yahoo.com
4. Associate Professor, Department of Biostatistics and Epidemiology, Addiction and Lifestyle Research Center, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran. E-mail: Mahmoodi.marzieh@gmail.com

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-17]

[DOI: 10.48305/25.32]